

пособие для врачей и психологов / Б. Д. Карвасарский, В. А. Абабков, А. В. Васильева, Г. Л. Исурина и др.СПБ. : Изд-во НИПНИ им. В. М. Бехтерева, 2007. 45 с.

4. Лазарус Р. Стресс, оценка и копинг. М. : Медицина, 1984. 218 с.

Одержано 10.03.2019

Раскрываются понятия эмоционального стресса, возникновения понятия «копинг» и копинг-стратегий, проблемы копинг-стратегий в ситуации неуспеха на примере исследований среди студентов-психологов и студентов-юристов.

Ключевые слова: стресс, копинг, копинг-стратегия, ситуация неуспеха.

УДК 159.9

Наталія Володимирівна АЛЕКСЕЄНКО,

викладач кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;

Даяна Сергіївна ЗАРОВНЯДНА,

студентка факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СПЕЦИФІЧНА ОСОБИСТІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Представлений теоретичний аналіз та узагальнення інформації емоційного інтелекту за останнє десятиліття та важливість розвитку емоційного інтелекту у студентів-майбутніх психологів.

Ключові слова: емоції, емоційний інтелект, студент-психолог, розвиток, професійна освіта.

В умовах соціально-економічних трансформацій ринкових відносин зростають вимоги до особистості та діяльності професіонала, актуалізують проблему розвитку індивідуально-професійних якостей. З цього витікає потреба у кваліфікованих фахівцях у сфері психології та вирішенні актуальних психологічних проблем, актуалізують проблему розвитку індивідуально-професійних якостей студентів-психологів і, у тому числі, їх емоційного інтелекту.

У психології, проблема емоційного інтелекту досліджувалася ще з часів Платона, Аристотеля, далі одним з перших вітчизняних дослідників емоційного інтелекту став Д. Люсін, що представив двокомпонентну

теорію даного феномена, потім Л. С. Виготський, З. Фрейд, С. Рубінштейн, А. Леонтьєв, Э. Торндайк, Д. Векслер, Г. Гарднер, Стивен Дж. Стейн, Д. Гоулман (теорія емоційної компетентності), Р. Бар-Он (не когнітивна теорія емоційного інтелекту), Х. Вайсбах і У. Дакс (емоційний інтелект як уміння «інтелектуально» керувати своїм емоційним життям), Дж. Майєр, П. Селовей, Д. Карузо (теорія емоційно-інтелектуальних здібностей) та інші. У працях цих авторів розглядалися різні аспекти проблеми емоційного інтелекту. Вітчизняними та зарубіжними психологами проводилися дослідження взаємозв'язку емоційної і когнітивної сфер психіки, але по-справжньому активну увагу до цієї проблеми з'явилося в останнє десятиліття. Інтерес до емоційної складової регуляції виник у зв'язку з неспроможністю традиційних тестів на інтелект у якості предикторів успішності діяльності, а в більш загальному контексті, адаптації. Іншою причиною вибуху «емоційної революції» стало формування управління нематеріальними активами компаній, в результаті виникли методи управління емоціями як частини інтелектуального капіталу [1, с. 49–53].

Також ідею єдності афективних та інтелектуальних процесів, що належала Л. Виготському, розвивали С. Рубінштейн (інтелектуальний процес неможливий без участі емоцій) і А. Леонтьєв (мислення має емоційну (афективну) регуляцію). І. Андрєєвою розглянуті передумови розвитку емоційного інтелекту, гендерні відмінності у виразності компонентів емоційного інтелекту, а також можливості розвитку емоційного інтелекту в процесі психологічного тренінгу. Т. Березовська довела можливість розвитку емоційного інтелекту шляхом спеціально організованого навчання. А. Панкратовою був проведений аналіз різних підходів до формування емоційного інтелекту й здібностей, що входять до його складу. С. Дерев'янка встановила ефективність використання психологічного тренінгу в розвитку емоційного інтелекту.

Також С. Дж. Стейна і Говарда Бука додає, що емоційний інтелект, на відміну від звичного всім поняття інтелекту, є здатністю правильно тлумачити обстановку і надавати на неї вплив, інтуїтивно вловлювати те, чого хочуть і чого потребують інші люди, знати їх сильні і слабкі сторони, не піддаватися стресу і бути привабливим [2, с. 78–86].

Отже, згідно з вищевикладеним матеріалом, можна сказати, що вміння володіти своїми емоціями для студентів-психологів дуже важливі, бо, як стверджує американський психолог, визнаний експерт в області емоційного інтелекту Деніел Гоулман, «наші емоції грають в досягненні успіху в родині і на роботі набагато більшу роль, ніж це прийнято вважати». Пол Екман писав: «Емоції визначають якість

нашого життя. Ми виявляємо свої емоції на роботі, при спілкуванні з друзями, в наших контактах з родичами і в наших прихованих від сторонніх очей відносинах з собою і близькими нам людьми – тобто емоції можуть врятувати нам життя, але вони можуть і завдати нам серйозної шкоди. Під їх впливом ми можемо виконувати дії, які будуть здаватися нам обґрунтованими і доречними, але під їх впливом ми можемо здійснювати і такі вчинки, про які будемо згодом гірко шкодувати» [3, с. 1]. Таким чином, Пол Екман підтвердив твердження Деніела Гоулмана про велике значення емоцій і емоційного інтелекту в життєдіяльності професіоналів та фахівців.

Представники популярної концепції (Д. Гоулман та інші) емоційний інтелект визначають як абсолютний ключ до успіху у всіх сферах життя. Емоційний інтелект сприяє більш високому рівню спілкування і як наслідок кращої адаптації до нових умов, досягнення своїх цілей, вибудовування власної кар'єри, успіху в особистому житті.

Отже, актуальність проблеми розвитку емоційного інтелекту студентів-психологів в умовах вищої професійної освіти обумовлена необхідністю виявлення психолого-педагогічних умов розвитку емоційного інтелекту. Це дозволить, з одного боку, студентам-психологам задовольнити потреби у високому рівні розвитку емоційного інтелекту, а з другого – потребу суспільства у кваліфікованих фахівцях у сфері психології.

Список бібліографічних посилань

1. Оськин В. На пороге эмоциональной революции. *Управление персоналом*. 2004. № 16. С. 49–53.
2. Андреева И. Н. Эмоциональный интеллект: исследование феномена. *Вопросы психологии*. 2006. № 3. С. 78–86.
3. Экман П. Психология эмоций. Я знаю, что ты чувствуешь / под ред. Е. Ильина. СПб. : Питер, 2010. 334 с.

Одержано 01.04.2019

Представлен теоретический анализ и обобщение информации эмоционального интеллекта за последнее десятилетие и важность развития эмоционального интеллекта у студентов-будущих психологов.

Ключевые слова: *эмоции, эмоциональный интеллект, студент-психолог, развитие, профессиональное образование.*